

Шаров Сергій Володимирович

Кандидат педагогічних наук, доцент

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

**ПРОТИСТОЯННЯ ДВОХ СВІТІВ У РОМАНІ САЛМАНА РУШДІ
«ДВА РОКИ, ВІСІМ МІСЯЦІВ І ДВАДЦЯТЬ ВІСІМ НОЧЕЙ»**

У статті розглядається питання протистояння двох світів (реального та магічного), відображених у романі С. Рушді. Виявлено, що в основі творчого методу С. Рушді лежить магічний реалізм. Автор закликає читачів замислюватися над власним життям, обмірковувати події, які вирують навколо кожної особистості. Ключові слова: перетин світів, історія кохання, джин, магічний реалізм.

Особливість будь-якого митця полягає у його здатності відображати власне тлумачення світу через систему художніх образів. Британський письменник індійського походження Салман Рушді створив роман під назвою «Два роки, вісім місяців і двадцять вісім ночей», в основу якого покладено зіткнення двох світів: світу простих людей та незвичного світу джинів. Якщо тлумачити назву твору, то порахувавши роки, місяці та ночі, в результаті вийде 1001 ніч. Ця книга призначена для дорослої аудиторії, хоча за жанровим означенням нагадує казку. Романист-есеїст С. Рушді на прикладі вказаного твору впевнено довів свій стиль письма – магічний реалізм.

Творчість Салмана Рушді нині є мало дослідженою. Слід назвати праці таких вчених як Г. Василенко, С. Завалко, А. Лип'ятських, Г. Юзефовича. Здебільшого, це дослідження, в яких відтворюється зміст твору та робиться акцент на протистоянні двох світів: реального та магічного.

Так, наприклад, С. Завалко вказує на тематику твору та подає проблеми людства: «Темою твору є реальний світ, в який втручаються джини. Людський рід опиняється під загрозою, тому сили добра вступають у серйозну сутичку з противниками» [2]. Критик віднаходить позитивні та негативні сторони роману. До позитивних він відносить екшн, перетин світів, історію кохання, а серед негативних вбачає значну кількість зайвих міркувань зі сторони автора, незначну кількість діалогів, довгі речення [2].

На думку А. Лип'ятських, тема релігії у романі є провідною. Однак, не можна говорити про те, що вона там єдина. На думку дослідниці, паралельно з нею автор говорить про мистецтво оповідання, людське життя [3]. Джинів зі сторінок твору Салмана Рушді практично неможливо знищити, хоча в різний час вони постають перед читачами сильними та слабкими, добрими та злими, впевненими та розчарованими. Автор наголошує на їхніх магічних здібностях, якими пронизаний весь роман. Наприклад, нашіптуючи людям, вони можуть вселятися в їх думки або навіть змушувати виконувати їхні забаганки.

Червоною лінією у творі С. Рушді виділив спільну рису усіх джинів – їхнє постійне бажання до плотських утіх та забаганок. Такі негативні характеристики, також притаманні людям, автор детально вписав в образ джинії Дунії, яка, прийшовши одного разу до людей, закохується в одного з них. Все у романі вирує навколо цього персонажа. Перебуваючи серед людей два роки, вісім місяців і двадцять вісім ночей, вона народила велике потомство, а потім вирішила його покинути [4]. Дунія розуміє, що у світі людей відбувається щось дивне і вирішує йти на них війною, аби врятувати власне потомство.

У творі всі події переплітаються між собою, однак можна виділити основну, на яку автор максимально звертає увагу: глобальні проблеми сучасної людини – любов і зрада, брехня і правда, добро і зло, люди та джини [5]. Історія людей та джинів одночасно зачаровує та лякає, оскільки автор роману викриває вади сучасного суспільства, намагається викрити людей, які звикли до брехні та не можуть повноцінно жити без неї [1]. Через магічність та фантастичність Салман Рушді показує реалії сьогодення, де за допомогою джинів виявляються люди, які схильні до корупції та брехні.

Роман Салмана Рушді «Два роки, вісім місяців і двадцять вісім ночей» є унікальною та неповторною сумішчю сучасної західної поп-культури із східною міфологією стародавніх часів, де автором піднято актуальну тематику: міграція, цивілізація, адаптація в соціумі, поєднання науки та релігії у сучасному світі. Фантастична та бездумна природа джинів іноді не може бути пояснена звичайною людиною через надмірність магічності та нереальності. У романі автор поставив головне завдання: змусити людину замислитися над власним життям, обмірковувати події, які вирують навколо кожної особистості. А після узагальнень прийти до власних висновків, які в результаті дозволять змінити людство.

Список використаних джерел

1. Василенко Г. Салман Рушді. Два роки, вісім місяців і двадцять вісім ночей. URL: <https://m.krytyka.com/ua/reviews/dva-roky-visim-misyatsiv-i-dvadsyatyat-visim-nochey> (дата звернення 13.06.2020).
2. Завалко С. Казка для дорослих від Салмана Рушді тривалістю два роки, вісім місяців і двадцять вісім ночей URL: https://vsiknygy.net.ua/shcho_pochyaty/49518/ (дата звернення 13.06.2020).

3. Лип'ятських А. «Два роки, вісім місяців і двадцять вісім ночей» Рушді, або 1001 ніч постмодерністських казок. URL: <http://litakcent.com/2018/06/19/dva-roki-visim-misyatsiv-i-dvadsyat-visim-nochey-rushdi-abo-1001-nich-postmodernistskih-kazok-3/> (дата звернення 13.06.2020).
4. Рушді С. Два роки, вісім місяців і двадцять вісім ночей: роман / переклад з англ. Андрія Савенця. Львів: Видавництво Старого Лева, 2017. 336 с.
5. Юзефович Г. Есть ли жизнь после Non/fiction? Да! С романами Салмана Рушди и Дэвида Митчелла. URL: <https://meduza.io/feature/2016/12/10/est-li-zhizn-posle-non-fiction> (дата звернення 13.06.2020).

Таган Ярослава Іванівна

Міський комунальний заклад культури «Дніпровська дитяча музична школа №3»

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ ГАННИ ХАЗОВОЇ

У статті розглянуто творчість запорізького композитора «молодшої генерації» – Ганни Хазової. Виявлені основні стильові особливості хорових творів композитора: симфонічне мислення, новий тип висловлювання, що спирається на народний мелос. Досліджено, що українські композитори ХХ-ХХІ ст. продовжують пошуки нових «барв», поєднуючи сучасні композиторські техніки з різними стильовими рисами. Ключові слова: Сучасний композитор, хорова музика, фольклор.

Актуальність. Досліджень, які присвячені творчості Г. Хазової небагато: у статті М. Варакути, А. Яковенко «Композиційні особливості кантати «Дай нам, Борже» Г. Хазової» висвітлені особливості будови та музичної мови кантати [2, с. 15-17]. Серед праць, що висвітлюють творчий портрет Г. Хазової привертає увагу стаття А. Антоненко «Творчество композиторов Запорожского края в контексте развития хоровой культуре региона (конец ХХ-начало ХХІ века)» [1, с. 16].

Метою статті є висвітлення рис хорової творчості сучасної запорізької композиторки Ганни Хазової у світлі професійних здобутків.

Серед молодшого покоління композиторів, яскраво виділяється творча постать Ганни Геннадіївни Хазової (народилася у 1975 р) – члена НСКУ, викладача музично-теоретичних дисциплін Запорізького музичного училища.

Творчий доробок Г. Хазової охоплює різні жанри: симфонічна поема «Все вирішила осінь», «Просто танець» для камерного оркестру, «Звернення» для скрипки соло, вокально-симфонічна сюїта «Святкові барви», струнний квартет, соната для віолончелі, фортепіанні мініатюри.

Творчі здібності та музичний світогляд композиторки формувалися з дитинства: у період навчання у ДМШ № 3 м. Запоріжжя, під керівництвом викладача Бойового опанувалися основи композиції, а згодом, на теоретичному (клас В. Горського) і фортепіанному (клас Л. Овсянікова) відділах Запорізького музичного училища (1990-1994 р). Проте в значній мірі вплинув на становлення музичного світогляду, професор Донецької консерваторії – А. Рудянський, під керівництвом якого Г. Хазова стала представницею запорізької композиторської школи.

Серед жанрового різноманіття у творчому доробку композиторки особливе місце займає хорова музика, яка налічує: хори «Lacrimosa», «Купальська ніч», кантата «Дай нам, Боже» та інші.

У хорових творах майстерно поєднуються традиційні елементи з сучасними композиторськими техніками, різні стильові прийоми переплітаються з фольклорними джерелами.

Звернення композиторки до фольклорних витоків втілено у обробці української народної пісні «По риночку ходила» для змішаного хору а cappella У творі чітко простежуються класичні стильові норми хорового письма – ладова діатоніка, строфічність, яка проходить у кожній хоровій партії, набуваючи поліфонічного розвитку.

Наступний приклад – кантата «Дай нам, Боже» для мішаного хору і симфонічного оркестру створена у 2016 році, під впливом подій 2014 року, Революції гідності.

У літературну основу покладені вірші сучасних українських поетів: В. Коваль, С. Дуня, Н. Красоткіної. Цикл складається з чотирьох частин: I – «Хода крізь війну», II – «Хвилина мовчання», III – «Заповідь», IV – «Дай нам, Боже», які об'єднуються за інтонаційним принципом, на основі секундо-терцієвих інтервалів, що притаманно фольклорним витокам.

У першій частині закладена основна теза твору «Бог засуджує війну, бо то ворожі постулати». За основу композитор обрала вірші С. Дуня. У цій частині можна виділити чотири розділи, на що вказує контраст змісту і ритму строф, таким чином утворюючи контрастно-складену форму [3, с. 168-175]. **Перший розділ** розпочинається драматичним вступом у симфонічного оркестру, як символ жажливих подій. Мелодія у хорі широкого діапазону, побудована на секундово-квартових стрибках, закличні маршові інтонації утворюють атмосферу опору. **Другий розділ** утворює контраст: повільний темп, тембр флейти, трикутника та струнних, висхідний рух у партії жіночих голосів утворює картини споглядання. **Третій розділ** створен у формі періоду, у мелодії з'являються стрибки у терцію та квінту, на фоні дерев'яно